

Puhemiesneuvostolle

Aihe: Tulevaisuusvaliokunnan vireillepano-oikeus

Eduskunnan työjärjestyksen 31 pykälän kohdissa a ja b säädetään tarkastusvaliokunnan ja tiedusteluvalvontavaliokunnan vireillepano-oikeudesta.

Tämän muistion tavoitteena on perustella sitä, että kyseiseen pykälään 31 lisättäisiin uusi kohta c tulevaisuusvaliokunnan vireillepano-oikeudesta.

Perusteluna tarkastusvaliokunnan ja tiedusteluvalvontavaliokunnan vireillepano-oikeuteen on valvontatehtävien edellyttämä oma-aloitteisuus.

Tulevaisuusvaliokunnan erityistehtävänä on ennakointi. Valiokunta käsittelee tulevaisuuden kehitykseen vaikuttavia tekijöitä, tulevaisuuden tutkimusta ja teknologiakehityksen vaikutuksia. Tulevaisuusvaliokunta hankkii lisätietoa päätöksentekoa varten esimerkiksi asiantuntijoita kuulemalla ja toteuttamalla omia selvityshankkeita. Tulevaisuusvaliokunnan julkaisut ovat luettavissa valiokunnan verkkosivuilla.

Myös ennakointi edellyttää oma-aloitteisuutta, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että tulevaisuusvaliokunta käsittelee enimmäkseen O-asioita tilaamalla niistä selvityksiä.

Myöhemmin perustetuilla tarkastusvaliokunnalla (2007) ja tiedusteluvalvontavaliokunnalla (2019) tarve vireillepano-oikeuteen huomioitiin jo perustettaessa. Tulevaisuusvaliokunta toimi aluksi (vuodesta 1993 lähtien) väliaikaisena valiokuntana, kun eduskunta ja valtioneuvosto ottivat käyttöön tulevaisuusselontekomenettelyn. Kun valiokunnasta tehtiin pysyvä vuonna 2000, ei vireillepano-oikeutta käsitelty, vaikka valiokunnan tehtävänkuva laajeni.

Tulevaisuusvaliokunnan toiminta on arvioitu useissa tieteellisissä artikkeleissa ja muissa arvioinneissa korkealaatuiseksi. Esimerkiksi Euroopan Parlamentin tutkimuspalvelut (EPRS) on arvioinut tulevaisuusvaliokunnan EU:n parhaaksi pitkän aikavälin ennakkoinnin käytänteeksi. Tulevaisuusvaliokunta on merkittävä panostus eduskunnalta, samalla kun eduskunnalta kuitenkin puuttuu toimintamalli tämän panostuksen täysimääräiseen hyödyntämiseen. Koko vaalikauden aikana täysistunto käsittelee tulevaisuusvaliokunnan asioita vain kuusi kertaa: Agenda2030-selonteon ja tulevaisuusselonteon ensimmäisen ja toisen osan lähete- ja palautekeskusteluissa.

Tulevaisuusvaliokunnan vireillepano-oikeus varmistaisi sen, että eduskunta kykenee jatkossa paremmin hyödyntämään tulevaisuusvaliokunnan ennakkoinnin tuloksia ja käyttämään näkemysvaltaansa Suomen pitkän aikavälin tulevaisuudesta.